
Turnustjenesten er en del av grunnutdanningen - forbedring haster

REDAKSJONELT

MJELL J

"Turnustjenesten er overgangen mellom det medisinske studium og selvstendig arbeid som lege. Tjenesten er enkompletterende del av utdannelsen og obligatorisk for å oppnå autorisasjon som lege i Norge. Turnustjenesten er ikke enfortsettelse av universitetsstudiet, men en opplæring under arbeid hvor man gjennom praktisk virksomhet skal skaffe seg mer viten og praktisk erfaring." Slik starter utkastet til revidert forskrift og rundskriv om turnustjenesten for legersom ble sendt høringsinstansene i april i år (1). Det er positivt at forskriften og rundskrivet blir revidert, men dessverre kan det synes å være liten grunn til optimisme med tanke på reell endring av kvaliteten i turnustjenesten bare på bakgrunn av en revisjon av forskriften.

I to undersøkelser fra 1990 (2, 3) vises det at halvparten av turnuslegene gav uttrykk for at turnustjenesten ikke hadde vært inspirerende med tanke på fremtiden som lege, og bare en tredel av turnuslegene i sykehus og halvparten i distrikt mente at de under turnustjenesten hadde fått en god innføring i arbeidet. Veilederen for turnustjenesten som kom i 1989 satte realistiske og nødvendige mål for tjenesten, men disse to undersøkelsene utfordret det medisinske fagmiljø til endring av sine tradisjoner for opplæring (3, 4).

I 1995 forelå det to nye undersøkelser om turnustjenesten, begge i regi av Legeforeningens turnusråd. Disse undersøkelsene viser at det er ulikt nivå på og alvorlige mangler ved utdanningen av turnuslegene i sykehus, og at det er store mangler ved opplæringen av turnuslegene i praktiske ferdigheter og prosedyrer (5, 6). Resultatene i disse undersøkelsene var så urovekkende at de sentrale helsemyndigheter ble oppfordret til snarest å vurdere virkemidler for å forbedre kvaliteten av den medisinske turnustjeneste i sykehus (5). I en lederartikkel i Tidsskriftet nr. 17/1995 ble det konkret foreslått opprettelse av egne kandidatveiledere i hvert fylke (7). Disse skulle være et bindeledd mellom universitetene og sykehusene som har turnuslege. Tre år senere må vi konstatere at ingenting har skjedd.

Turnustjenesten er altså en del av legers grunnutdanning. Turnuslegene skal få veiledning under arbeidet, både isykehus og i kommunehelsetjenesten. Dette fremgår av utkastet til ny forskrift, men formuleringene er vage og generelle(1). Det må være klart at turnustjenesten er legearbeid under supervisjon, og hver turnuslege skal ha sin personligeveileder. Veileder og turnuslege må ha regelmessige møter under turnustjenesten, og det må foregå særskilt opplæring i praktiske ferdigheter.

Fra sentralt hold i Alment praktiserende lægers forening ble det i 1994 foreslått at deler av den fagligeopplæringen av turnuslegene burde foregå som gruppebasert veiledning etter modell av kollegagrupper og gruppeveiledning i allmennmedisin (8). Samtidig ble det foreslått at Legeforeningens utdanningsavdeling, som har betydelig erfaring medorganisering av gruppebasert veiledning, burde overta ansvaret for administrasjonen av turnustjenesten (8).

Gruppebasert veiledning av turnusleger har siden høsten 1997 vært et forsøksprosjekt i Finnmark, med spesialrådgiver Karin Skarsaune ved Fylkeslegekontoret i Finnmark som veileder. Dette forsøksprosjektet har allerede vist seg såvellykket at Sosial- og helsedepartementet nå foreslår ordningen utvidet til å inkludere Troms, Nordland og Nord-Trøndelag. Det er all grunn til å foreslå ordningen innført på landsbasis snarest.

Selv om forsøksordningen i Finnmark fungerer godt med veileder ansatt ved Fylkeslegekontoret, bør forslaget om at Legeforeningen får ansvar for veiledningen av turnuslegene tas opp på nytt. I tillegg til sin mangeårige erfaring medorganisering av gruppebasert veiledning, har foreningen på ulike måter gjennom kurs, besøk og møter fulgt oppveilederne.

Turnuslegeordningen i et fastlegesystem er lite omtalt i Stortingsmelding nr. 23 (9). Tromsø var den eneste av de fire forsøkskommunene som hadde turnuslege. I sluttrapporten fra fastlegeforsøket i Tromsø oppsummerte man med at "Erfaringene fra Tromsø og Danmark viser at det er enkelt å innpasse turnusleger i en fastlegeordning" (10). Både fastlegeordningen og turnustjenesten i Danmark er forskjellig fra forsøket i Norge og de forslag som beskrives i stortingsmeldingen. I sluttrapporten fra Tromsø heter det videre at "for at utbyttet skal bli godt for brukerne, turnuslegen og veilederen må det foreligge klare avtaler om arbeids- og lønnsforhold. Videre må det stilles krav til deleger/praksiser som påtar seg å motta turnuskandidater..." (10). Stortingsmeldingen drøfter likevel ikke hvordan turnuslegen skal innpasses i en fastlegeordning. Stortingets sosialkomité mente at man må se nærmere på hvordan turnusleger skal innpasses i systemet, og at det må opprettes tilstrekkelig mange turnusplasser.

I forbindelse med arbeidet med fastlegeordningen nedsatte Sosial- og helsedepartementet våren 1998 seks arbeidsgrupper, hvorav en skulle drøfte og eventuelt foreslå hensiktsmessige løsninger/løsningsalternativer for innpassning av turnustjeneste innen fastlegeordningen. I denne gruppen satt det representanter fra departementet, Kommunenes Sentralforbund, Legeforeningen og brukerne. På bakgrunn av gruppenes arbeid skal Sosial- og helsedepartementet i høst komme med høringsutkast som beskriver fastlegeordningen, herunder turnustjenesten i fastlegeordningen.

Det er ingen grunn til å legge skjul på at det på mange områder er uenighet mellom Kommunenes Sentralforbund og Legeforeningen når det gjelder organiseringen av en eventuell fastlegeordning, delvis også når det gjelder innpassning av turnusleger i ordningen. Det er derfor med forventning og spenning vi avventer høringsutkastet. Det er en god del problemer som må løses for å få til en tilfredsstillende turnusordning (11).

Det har gjennom flere år, fra flere hold, vært tatt til orde for en omorganisering av turnustjenesten i distrikt (12). Forslagene er ikke avhengige av at det innføres fastlegeordning. Det er likevel slik at dersom vi får en såbetydelig reform i helsetjenesten som en fastlegeordning, bør man samtidig forbedre turnustjenesten i distrikt.

Vi har hatt turnustjeneste i Norge siden 1955, da studietiden samtidig ble kortet ned med 11/2 år. De siste 8-9 år har det foreligget klar dokumentasjon på at tjenesten ikke fungerer etter målbeskrivelsen, og det har vært ropt på forbedringer uten at noe har skjedd. Er det ikke snart på tide at det kommer en reell forbedring av turnustjenesten?

Turnustjenesten er en nødvendig del av legers grunnutdanning. Dette stiller krav til organisering og veiledning som hittil i liten grad har vært oppfylt. Vi kan få en forbedring av turnustjenesten dersom

- det innføres gruppebasert veiledning for alle turnusleger som et supplement til den individuelle veiledning
- Legeforeningen delegeres ansvar for organisering av veiledningen av turnusleger og oppfølging av veilederne

Johnny Mjell

LITTERATUR

1. Statens Helsetilsyn. Høring - utkast til revidert forskrift og rundskriv om turnustjenesten for medisinske kandidater (leger). Oslo: Statens helsetilsyn, 1998.
2. Vikanes Å, Akre V, Hjortdahl P. Medisinsk grunnutdanning i utakt. Grunnutdanninga slik turnuskandidaten opplever ho. Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 2541-5.
3. Akre V, Vikanes Å, Hjortdahl P. Profesjonalisering uten styring? En undersøkelse om det faglige innholdet i turnustjenesten. Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 2546-51.
4. Solheim K. Medisinsk grunnutdanning i utakt. Tidsskr Nor Lægeforen 1992; 112: 2505.
5. Aarseth O, Falck G, Brattebø G. Får medisinske turnuskandidater den veiledning de har krav på? Tidsskr Nor Lægeforen 1995; 115: 2087-90.
6. Falck G, Brattebø G, Aarseth O. Er turnuskandidaters opplæring i praktiske prosedyrer god nok? Tidsskr Nor Lægeforen 1995; 115: 2091-5.
7. Johansen TEB, Lie M. Universitet og sykehusturnus, på tide å samle ansvar og midler? Tidsskr Nor Lægeforen 1995; 115: 2045-6.
8. Heldaas J. Foreslår gruppeveiledning for turnuskandidater. Tidsskr Nor Lægeforen 1996; 116: 2361.
9. St.meld. nr. 23 (1996-97). Trygghet og ansvarlighet. Om legetjenesten i kommunene og fastlegeordningen.
10. Hasvold T, Johansen R. Fastlegeforsøket. Evalueringsrapport. Tromsø: Universitetet i Tromsø, Institutt for samfunnsmedisin, 1996.
11. Ebbing M. Turnustjeneste og fastlegeordning: Noen problemer og forslag til løsninger. Ylf-forum 1998; nr. 4: 6-7.

12. Lønberg NC. Turnusutdannelsen i allmenmedisin. Utposten 1998; 27: 36-7.

Publisert: 20. august 1998. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.